

Top 6 Aandachtspunten Kabinetsmaatregelen wettelijke controledomein

Met 375 leden waarvan 190 met een Wta-vergunning is SRA de grootste vereniging van accountantskantoren werkzaam in en voor het mkb. Het SRA-bestuur heeft met belangstelling de kabinetsmaatregelen voor het domein wettelijke controle binnen de accountancysector gelezen. We onderschrijven met de Minister van Financiën het belang van een positieve grondhouding en het door ketenpartijen samen vormgeven van de invulling en van de maatregelen.

Vanuit mkb-perspectief vragen we uw aandacht voor enkele overwegingen bij de voorliggende oplossingsrichtingen om de kwaliteit van en het maatschappelijke vertrouwen in het wettelijke controledomein duurzaam te verhogen.

1. Heldere definities en context

De kabinetsmaatregelen bevatten vele niet concreet gemaakte termen, doelgroepen of aandachtsgebieden, zoals bijvoorbeeld de groep van 'grootste' accountantsorganisaties, de 'top 20' grotere niet-OOB-accountantsorganisaties, kantoren met een 'beperkt aantal opdrachten' en welke (wettelijke en vrijwillige) opdrachten vallen daaronder, de controle van 'middelgrote en grote entiteiten', 'controlekwaliteit' of 'differentiatie van eisen die gesteld worden aan het stelsel van kwaliteitsbeheersing'.

SRA vindt het van belang om voor alles te komen tot heldere definities die in context staan.

Context

Inzoomend op de definitie van 'controlekwaliteit': wij zien en begrijpen de roep om meer transparantie via zogenaamde Audit Quality Indicators (AQIs). Toch vragen wij ons af of stakeholders met gestandaardiseerde indicatoren daadwerkelijk scherper (in)zicht krijgen op de kwaliteit van de wettelijke controle. Inzicht in zulke indicatoren krijg je alleen als je weet hoe je de waarneming moet interpreteren. Als je de context kent. Pas dan kan de stakeholder de achterliggende wereld begrijpen en daar desgewenst een oordeel over hebben. Bij de verdere uitwerking van AQIs vinden we dit aspect dus ook belangrijk.

2. Maatwerk & MKB-toets

SRA waardeert de wijze waarop zowel de Commissie Toekomst Accountancysector, de Monitoring Commissie Accountancy als de minister van Financiën oog hebben voor de proportionaliteit van de maatregelen en de daarmee gepaard gaande lasten voor grote en kleinere accountantsorganisaties.

Gezien ook de uitgangspunten van de Wet toezicht accountantsorganisaties, waarbij rekening wordt gehouden met de schaal en complexiteit van de activiteiten van de accountantsorganisatie, én de omvang en complexiteit van de activiteiten van de gecontroleerde entiteit ([Wta, artikel 48a, lid 4](#)), streeft SRA ernaar om te komen tot maatregelen, wet- en regelgeving voor alle partijen in de keten, die de mkb-toets zonder meer kunnen doorstaan.

Segmentatie en proportionaliteit is noodzaak: in het denken over en binnen de sector, op organisatieniveau en op opdrachtniveau. Vanuit omvang en complexiteit. Bij het toepassen van de (internationale) standaarden en voorschriften, vanuit wet- en regelgeving, en in de externe toezichtpraktijk. In het denken over publiek belang (waarom zit de accountant dicht op de onderneming?), over de 'wicked problems'. We moeten toe naar maatwerk. Maatwerk voor het niet-OOB-segment. 'One size, fits all'-oplossingen moeten worden vermeden.

Ook voor de gecontroleerde entiteit

SRA is in dit kader voorstander van de denkrichting rond 'Less Complex Entities'¹, waarnaar de International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) onderzoek doet. Omdat de aard en omvang van de onderneming(s)processen) meer centraal worden gesteld in de wijze waarop de wettelijke controle wordt ingestoken, zal die controle efficiënter en effectiever kunnen plaatsvinden. Bovendien wordt de poortwachtersrol van de accountant meer op maat ingevuld. Bestaande wetgeving ([Wta, art.48a, lid 4](#)) staat zo'n evenredige toepassing op basis van aard, omvang en complexiteit ook al toe.

Deze doorvertaling in schaalbaarheid wordt echter node gemist in de NV COS. Daarom hebben we de CTA als aanbeveling meegegeven om het principe dat de accountant gefundeerd, goed beargumenteerd als ook gedocumenteerd mag en kan afwijken van de geboden guidance, te verankeren in de NV COS (met name de 200-serie). Dit is noodzakelijk voor de verbinding met de praktijk. En hiermee worden tevens wettelijke controles op maat gecreëerd.

3. Kwaliteitstoetsingen: Integrale aanpak gewenst

Duurzame kwaliteit is relevant en van belang voor alle dienstverlening van de accountancysector. Op basis van accountantswerkzaamheden geeft de bank bijvoorbeeld fiat voor een financieringsaanvraag, verleent een overheidsorgaan subsidie en weet de ondernemer of hij in zee gaat met een bonafide toeleverancier. In dat kader vinden ook kwaliteitstoetsingen plaats op andere domeinen dan alleen het wettelijke controledomein.

De Wet toezicht accountantsorganisaties regelt het toezicht op accountantskantoren met een Wta-vergunning: het wettelijke controledomein. De Wta staat op dit moment toe dat de toezichthouder 'bij de uitvoering van het toezicht op de naleving van deze wet rekening houdt met de uitkomsten van de beoordeling van de werking van door accountantsorganisaties gehanteerde stelsels van kwaliteitsbeheersing door andere organisaties', i.e. NBA en SRA (Wta, artikel 48, lid 1).

Op basis van de Kwaliteitsverordeningen (Wet op het accountantsberoep) voeren zowel NBA als SRA (accreditatie) kwaliteitstoetsingen uit op andere domeinen zoals de samenstelpraktijk, het vrijwillige controledomein, overige aan assurance-gerelateerde opdrachten, of -in het geval van SRA- de fiscale praktijk. En door middel van een convenant toetsen NBA en SRA ook bijvoorbeeld de naleving van de Wwft voor de BFT. Bovendien steunt de Belastingdienst op de systemen en de kwaliteit van de aangesloten SRA-leden, en dan met name op de SRA-review en het SRA-keurmerk. De Belastingdienst beoordeelt het systeem.

Om verdergaande gelaagdheid in het toezicht en daarmee oplopende lasten en kosten te voorkomen, is een integrale uitvoering van kwaliteitstoetsingen van uiterst belang.

4. Vliegurencriterium

Voor het behoud van de Wta-vergunning beveelt de Monitoring Commissie Accountancy de introductie van een 'vliegurencriterium' aan: alleen accountantsorganisaties die een bepaald aantal wettelijke controles per jaar verrichten zouden voor een vergunning in aanmerking mogen komen. SRA onderschrijft de kanttekeningen die de minister van Financiën bij dit criterium plaatst.

Het criterium zou niet om de accountantsorganisatie (aantal opdrachten) moet draaien, maar om de klantkennis, ervaring en/of aandacht van de professional op het dossier. Niet de organisatie maar de professional wordt net zoals bij de eisen aan piloten centraal gesteld. Daarnaast vinden we het van belang dat de wettelijke controlemarkt ook toegankelijk blijft voor kleine(re) kantoren.

¹ <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IAASB-Discussion-Paper-Audits-of-Less-Complex-Entities.pdf>

Gezien de vergelijking die nogal eens met de luchtvaart getrokken wordt, tekenen we daarbij nog het volgende -inhoudelijk- aan:

Luchtvaartmaatschappijen vragen bij een sollicitatie van een commercieel piloot 500+ vlieguren, maar met 180-250 vlieguren kun je al aan het werk. Hoewel het brevet altijd geldig blijft, verlopen de class ratings er op wel. Vliegtuigvliegers moeten elk jaar 12 uur vliegen (heen en weer naar de Kaapverdische Eilanden of een enkeltje Kaapstad) om hun class rating geldig te houden. Zijn deze uren gevlogen, dan volstaat een trainingsvlucht van een uur waarin de piloot met een instructeur alle oefeningen nog eens doorloopt. Zijn deze 12 uur niet gevlogen, dan kan de piloot een profcheck doen: een praktisch herexamen waarmee de piloot laat zien dat de vliegvaardigheid nog voldoende is. Slaagt de piloot niet voor deze profcheck, dan kan hij/zij een aanvullende training volgen tot de examinerator vindt dat de skills weer voldoende zijn en de piloot weer veilig de lucht in kan.²

Een aankomend accountant besteedt tijdens de Praktijkopleiding Assurance minimaal 1500 uur (500 uur per jaar) aan de assurancewerkzaamheden, waarvan minimaal 150 uur aan overige assuranceopdrachten en minimaal 1125 aan jaarrekeningcontroles. Gemiddeld besteedt een externe accountant jaarlijks rond 1000 productieve uren aan assurancewerkzaamheden, inclusief vrijwillige controles. Een accountant leert gedurende zijn hele professionele leven (PE-verplichtingen).

5. **Verantwoordelijkheid / rol van de accountant bij fraude, corruptie, (dis)continuïteit**

Onderwerpen als fraude en (dis)continuïteit moeten volgens de CTA, een grotere en meer herkenbare positie in de accountantscontrole krijgen; er moet bovendien meer aandacht voor zijn in de (permanente) educatie. Bij de controle van middelgrote en grote entiteiten moet forensische expertise standaard in verschillende fasen aanwezig zijn in het controleteam.

SRA is het eens met de aanbeveling dat fraude, corruptie en (dis)continuïteit meer aandacht moeten krijgen. Dat mitigeert de verwachtingskloof die al jaren bestaat. De voorgestelde oplossing van standaardexpertise in het controleteam onderschrijven wij niet: In dat kader zien wij meer in het aanpassen van de NV COS 240 en 250 zoals de MCA dat voorstelt, en die in lijn brengen met de opdracht van poortwachter waarvoor de accountant in het wettelijke domein staat. Geef de accountant een goede gereedschapskist waardoor hij op elk dossier in proportie maatwerk kan leveren, en verbeter de communicatie over de genoemde thema's.

6. **Aantrekkelijkheid beroep**

De overgrote meerderheid van de accountants is niet werkzaam in de wettelijke controlepraktijk. Gezien de aanhoudende negatieve berichtgeving over en de vele maatregelen voor 'de sector', maken wij ons zorgen over het absorptievermogen binnen de sector, het behoud van goede mensen in het vak en de aantrekkelijkheid van het hele beroep.

² <https://www.rotorandwings.nl/vliegbrevet/vlieguren>